

Neşrinin 100. yılında Münazarat şerhi denemesi

Münazarat Şerhine Giriş (2)

Münazarat'ı şerh ve izah problemleri

Levent Bilgi

[Doç. Dr. Harran Üniv., Türk Dili ve Edebiyatı]

Üstad Hazretleri Münazarat'ı niye yazdığını ifade ederken Sadi'den bir alıntı yapar. Ona göre “Yazmaktan maksat, lisanın söylediklerini bakileştirmektir. Çünkü şu fani dünyada hiçbir şey ebedi değildir.”¹

Şimdiye kadar Münazarat ile ilgili çok şey söylendi. Pek çok toplantılar, paneller, sempozyumlar yapıldı. Hepsinden önemlisi memleketin pek çok köşesinde Risale âşıkları, küçükü büyüklü gruplar halinde Münazarat'ı okuma, anlama, müzakere çalışmaları yapmak için bir araya geldiler. Kim bilir bu mütalaalar kayıt altına alınmış olsaydı ne kadar güzel fikirler, şerhler, izahlar ortaya çıkardı. Ne yazık ki, bu yapılan mütalaaların, o harika tespitlerin pek çoğu zaman denizinde uçuşup gittiler.

Bediüzzaman, her Risale okuyucusuna, “Vazifeleri, ulüm-u imaniye cihetinde, yalnız yazılan şu Sözler'in şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir”² diyerek bir görev yüklemiştir. Bugün yirmi birinci yüzyılın imkânlarıyla bu görevi çok daha yoğun bir şekilde omuzlarımızda hissediyoruz, hissetmeliyiz.

Risalelerin aşılmasının değil, anlaşılmasının zamanı olduğunu düşünen insanlar olarak, Risale metinleri üzerinde çok da çalışmalar yapamadığımızı düşünüyorum. Bu konuyu Prof. Dr. Bünyamin Duran yıllar önce çok veciz bir şekilde dile getirmiştir:

“Bediüzzaman'ın yorumcuları henüz ortaya çıkmamıştır. Bediüzzaman ancak dev yorumcuların ortaya çıkmasından sonra anlaşılacaktır. Tarihin bir cilvesi olarak Bediüzzaman benzeri şahsiyetler kendilerinden çok sonra gelen yorumcuları tarafından gün yüzüne çıkartılmışlardır... Bediüzzaman'ın “aşıl-

1- Said Nursi, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat s.201

2- Said Nursi, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İst. 1994, s.413

Bugün
ülkemizde yaşa-
yan insanlar pek
çok sıkıntılarla;
zulümler, önka-
buller, taklitler,
empezeler, depres-
yonlar, baskılar
ve haksızlıklarla
karşı karşıyadır.
Said Nursi vasıta-
sıyla Kur'an ec-
zanesinden gelen
ilaçlar Risalelerin
her köşesine ser-
piştirilmişlerdir.
Bizlere düşen
Risalelerdeki bu
devaları bularak
asrın hastalıkları-
na derman olarak
ortaya koymaktır.

ması" değil, "anlaşılması" safhasına yeni giriyoruz.³

Bediüzzaman sevdalıları, yaklaşık yüz yıldır Risaleler üzerinde düşün-
düler, konuştular, fikirler, yorumlar ortaya koydular. Hatta Risalelerin yorum-
lanmaması gerektiğini söyleyenler bile aslında bir çeşit yorum yapmış oldular.
Yani Risalelerin yorumlanması da, yorumlanmaması da bir tür yorumdu. Ama
mademki Risalelerin müellifi bizi Risale şerhleri ve izahları ile vazifelendir-
miştir; bu her Risale okuyucusunun üzerine yüz sene öncesinden verilmiş bir
işaret, bir hedefdir.

Bugün ülkemizde yaşayan insanlar pek çok sıkıntılarla; zulümler, önka-
buller, taklitler, empezeler, depresyonlar, baskılar ve haksızlıklarla karşı karşı-
yadır. Said Nursi vasıtasıyla Kur'an eczanesinden gelen ilaçlar Risalelerin her
köşesine serpiştirilmişlerdir. Bizlere düşen Risalelerdeki bu devaları bularak
asrın hastalıklarına derman olarak ortaya koymaktır.

Said Nursi, bugün içinde çabalayıp durulan pek çok meselenin özünü
tüm Risalelerinde, özellikle Münazarat adlı eserinde ortaya koymuştur. Gün-
ümüz insanının yüz yıl öncesinden gelen bu sese kulak vermesi için, bu prensip-
lerin günümüz problemleri ile karşılaştırmalı olarak ortaya koyulmasına ihtiyaç
vardır.

Ben tek başıma bu işe başlarken tüm bu ihtiyaçlara cevap veremeyece-
ğimin elbette ki bilincindeyim. Hatta bu çalışmanın yeterli olmamasını doğu-
racak pek çok sebep olduğunun da farkındayım. Kanımca şerh konusundaki
çalışmalara ket vuran bazı engeller var.

1. Risaleleri şerh edecek yeterliliğe sahip olmadığımızı düşünmek.
2. Bu kadar çok Risale bilenlerin yanında yapacağımız şerhin bir
anlam ifade etmeyeceğinden korkmak.
3. Münazarat gibi bir eseri şerh etmek için tarih, sosyoloji, edebiyat,
siyaset, hermonatik gibi pek çok alanda uzmanlaşmaya ihtiyaç olması.
4. Risalelerin hakkını veremeyeceğimiz endişesi.
5. Yapacağımız şerhin tenkit edilebileceği endişesi.
6. Sözlü bir şerh ve izah kültürünün; yazılı şerh, izah kültürüne
dönüştürülememesi.
7. Risale kavramlarına, sembolik diline olan yabancılık.
8. Şerh ve izahlarda tefekkürü veya istişâi bir tavrın yerine söylevin,
ben merkezli tutumun öne çıkması.
9. Şerh ve izah yapanın paylaşma ve anlamadan ziyade anlatma ve
inandırmayı önceleyerek anlama değil, ambalaja yönelmesi.
10. Şerh ve izahı nefsimize ve kendimize değil, başkalarına yapma
çabası.
11. Risale metinleri üzerinde daha öncesi çok az çalışma yapılması ve
üzerinde yürüyebileceğimiz şerh ve izah zeminlerini azlığı. Dolayısıyla örnek
alma değil, örnek oluşturma gerekliliği.

Tüm bu manileri aşmak için Münazarat şerhinin ancak ilmi bir heyet
tarafından yapılabileceğine inanıyorum.

Ancak yüz yıldır böyle bir heyet çalışmasının yapılamaması, yüz yıl ön-
cesinden gelen sesle, kendi kendime en azından bir "Münazarat Şerhine Giriş"
veya "Münazarat Şerhi Denemesi" yapma vazifesi yükledi. Buna isterseniz ca-
hilane bir cesaret de diyebilirsiniz.

Bu çalışmayla Münazarat şerhine sadece bir kapı açmak istiyorum. Bu

yazılar Münazarat'ın meselelerine Risalelerin farklı perspektiflerinden bakmaya çalışarak bir anlama çalışması. Bu anlamda belki bir şerh ve izah bile diyemeyiz. Sadece bir anlama çalışması.

Bu çalışmamda söylenecek sözlerin Münazarat'la ilgili söylenen son sözler, son tahliller olmayacağını elbette ki farkındayım. Belki bu kelimeler Münazarat şerhine teşvikler olarak algılanmalıdır.

Risaleler biz ahirzaman insanlarına Rabbimizin "Kur'an'ın tereşşuhatından"⁴ ikram ettiği uçsuz bucaksız hazineler, nimetlerdir. Biz bu hazineye ne kadar çok yaklaşır, tanır ve hakikatlerini keşfedersek o kadar hayatımızı, ihtiyaçlarımızı imani bir güzellikle inşa edebiliriz. Çünkü bugün pek çok şey gibi, insanın hayatı ve ihtiyaçları da bir kaos içindedir. Şahsi hayatımızdan siyasete, sosyal ilişkilerimize kadar her şey sahteleriyle yer değiştirmiştir. Münazarat çalışması hayatlarımızdaki sahteliklerin yerine imanı, vahdeti yerleştirme çalışmasıdır. Belki Risalelerin şahsi, siyasi, sosyal hayatlarımızdaki imani pratikleridir.

Biz Münazarat okumalarıyla duygularımızın, vücudumuzun, kalbimizin, nefsimizin olduğu kadar, sosyal ve siyasi hadiselerin de Rabbimizin tasarrufları altında olduğunu ve tüm bu olaylarda iktidar ve güç yarışının değil, Rabbimize hakkıyla kul olmanın, hakkın ortaya çıkmasının asıl olduğunu öğreniyoruz.

Kâinat tüm muhteşemliği ile Rabbimizin harika ayetleri olduğu gibi, sosyal ve siyasi hadiseler de Rabbimizin hikmetli ayetleridir. Nimetler ve musibetler hep bizler için imtihanlar ve imkânlar olduğu gibi, sosyal ve siyasi hadiseler de imanı ve kulluğumuzu yaşama noktasında imtihanlar ve imkânlardır. Bu imtihanlar ve imkânlar sebebiyledir ki ihtiyaç sahibi olduğumuzu fark eder, varlığımıza kodlanan güzellikleri deşifre etmeye çalışır, üzerine üzerine giderek kabiliyetlerimizi rıza-yı İlahi yolunda inkişaf ettirebiliriz.

Bu çalışma aynı zamanda Münazarat'la ilgili bir istişare davetidir. Elbette ki pek çok arkadaşımız bu konuları benden çok daha iyi biliyorlar. Risalelerden de ilgili pek çok yeri çıkarabilirler. Bu çalışma asla bitmiş bir çalışma olarak kalmayacaktır. Her zaman okuyucularının tenkitlerine, tavsiyelerine, ikmallerine açık olacaktır. Şayet eksik, yanlış, zayıf olduğunu düşündüğünüz bölümleri düşüncelerinizle veya Risalelerden ilgili olabilecek yerler konusunda tavsiyelerinizle bu çalışmayı desteklerseniz memnun olacağım. İnternette veya basılmış Münazarat çalışmalarını bilen arkadaşlarımız bilgilerini paylaşırlarsa bu çalışmalardan da istifade etmek isterim.

Zaten bu çalışma Risaleleri tanıdığım yıllar boyunca yaptığımız Münazarat müzakerelerinin, okumalarının, dinlemelerinin bir ürünüdür. Dolayısıyla asla sadece benim değildir. Tenkit ve tavsiyelerinizle bu çalışmayı destekleyecek arkadaşlarımıza şimdiden teşekkür ediyor, ilgili arkadaşlarımızın bu boyumuzu çok aşan iş için dualarını bekliyorum.

Risaleler biz ahirzaman insanların Rabbimizin "Kur'an'ın tereşşuhatından ikram ettiği uçsuz bucaksız hazineler, nimetlerdir. Biz bu hazineye ne kadar çok yaklaşır, tanır ve hakikatlerini keşfedersek o kadar hayatımızı, ihtiyaçlarımızı imani bir güzellikle inşa edebiliriz.

Özet

Bu çalışmada bir önceki çalışmanın devamı olarak Münazarat'ın şerh denemesine devam edilmektedir. Bu kısımda Münazarat'ı şerh ve izah problemlerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler

Münazarat, şerh, izah, izah problemleri,

Abstract

This study is a continuation of the previous one as a trial of the commentary of Münazarat. It deals with the problems encountered while explaining and commenting on Münazarat.

Key Words

Münazarat, commentary, explanation, explanation problems